

#433

MÄÄRUSED

jalaväe väljaõpetamiseks

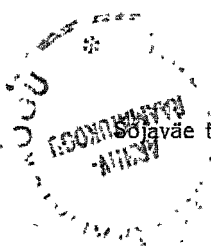

I. JAGU

Nekrutite väljaõpetamine

A large, stylized handwritten mark or signature, possibly a letter 'R' or a similar symbol, drawn in black ink.

1-99-01110

sojaväe trükikoda, Rütli tän. nr. 13.

EFSTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

„Kinnitan“
Sõjaministri eest Kindralstaabi
Kindral-major L a r k a.
2. märtsil 1921 a.

MÄÄRUSED

jalawäe väljaõpetamiseks.

I. jagu.

Nekrutite väljaõpetamine,

§ 1.

Nekrutite väljaõpetamiseks määratakse viiekuuline kursus, nende väeosasse ilmumise päevast algades. Tähtaja lõpul pannakse toime katse. Rahuloldava katse tagajärjel määratakse nad üldisesse roodu rivisse, mille juures neilt teenistusetruu kohusetäitmise ja Vabariigi põhiseaduste tunnustamise kohta kirjalik töötus võetakse.

§ 2.

Neist nekrutitest, kes peale määratud tähtaja väeosasse ilmuvad, moodustakse

igas bataljonis üks eri-komando, milles täielik õpekursus läbi võetakse. Tähendatud nekrutite eri-komando allutakse, bataljoni ülema äranägemisel, bataljoni ühe roodu ülemale, üldistel alustel. Nendesse komandodesse määratakse järelõppima ka need nekrutid, kes lõpukatse ei teinud mitte rahuloldavalt läbi. Ükski nekrut ei või enne reameheks nimetud saada, kui ta sellekohase katse pole läbi teinud.

§ 3.

Nekrutite õppust peetakse roodudes ja komandodes eraldi reameeste õppusest.

§ 4.

Nekrutite väljaõpetamise ja kasvatamise eest vastutab roodu ülem. Omale abiks, nekrutite väljaõpetamises, määrab roodu ülem oma äranägemise järele ühe noorema ohvitseri, keda nimetakse „nekruti - ohvitseriks.“ „Nekruti - ohvitseride“ nimekiri avaldakse väeosa päevakäsus. Need ohvitserid vastutavad neile alluvate nekrutite väljaõpetamise ja kasvatamise eest. Nädalaõpekavad ja tarvilikud konspektid normaal-

kava järele (Lisa № 1) seab kokku roodu ülem. Neis saab äratähendatud, missuguseid õpeaineid missugustel päevadel ja tundidel õpetama peab.

Roodu ülem on kohustatud nekrutitele äraseletama need õpeained, mis sõjaväe kasvatust puudutavad, nimelt: isamaa ja isamaa kaitsmise mõiste, sõduri ülesanne, sõjaväelise distsipliini põhimõtted, väeliikide korraldus ja ülesanne, vahi-, sise- ja välja teenistuse mõiste ja tähtsus. Roodu ülem on kohustatud pidama „Roodu ülema isiklikku raamatut nekrutite üle“ — vaata lisa № 2.

§ 5.

Kaks kuud enne nekrutite ilmumist, valib roodu ülem nekrutite õpetajaid parematest, laitmata eluviisidega ja eelseisvale ülesandele vastavatest rahvaväelastest, peaasjalikult neist, kes alam-ohvitseri kooli lõpetanud.

Nekrutite õpetajateks võivad olla reamehed, kapralid ja alam-ohvitserid. Kõige vastavama neist määrab roodu ülem „nekrutite vanemaks-õpetajaks“.

§ 6.

Õpetajate arv oleneb nekrutite arvust,

nii et ühele õpetajale 6—8 nekrutit alluks. Peale selle valitakse 2—3 tagayara õpetajat, kes alaliste õpetajate puudumise korral nende kohuseid võiksid täita.

Õpetajate vähendamine on lubatud ainult äärmistel juhusel.

§ 7.

Roodu ülem esitab nekruti-õpetajaid bataljoni ülemale. Kui bataljoni ülem isiklikult kindlaks teinud, et valitud nõudmistele vastavad, esitab ta nimekirja polgu ülemale avaldamiseks päevakäsus.

§ 8.

Õpetajate ettevalmistamist korraldakse roodudes ja komandodes 6-e nädala jooksul, roodu ülema poolt kokkuseatud õpekava järele, mille kokkuseadmisel võetakse aluseks „normaalkava jalaväe nekrutite väljaõpetamiseks“, ettenähtud ained jaotades nii, et kava saaks viie nädala kestvusel läbivõetud, jättes kuuenda nädala kordamiseks ja katse toimepanemiseks.

Nekruti-õpetajaid valmistab ette roodu ülem „nekruti-ohvitseri“ kaastegevusel. Igapäevane ettevalmistuse õppus roodudes sünnib bataljoni ülema järelevalvel, kes eduka õpetuse käigu eest vastutav on.

§ 9.

Nekrutite õpetajad on vabastatud nii ettevalmistuse, kuika õpetuse ajal kõikidest toimkondadest väljaspool roodu.

§ 10.

Nekrutite õpetajate ettevalmistamine peab 2 nädalat enne nekrutite roodu ilmumist lõpetud olema. Väeosa ülem korraldab nende jaoks katse, mille tagajärjed väeosa päevakäsus avaldakse ja õpetajate teenistuse lehtedesse sisse kantakse. Õpetajad, kes kursuse hästi lõpetanud, saavad lühikeseajalise puhkuse; mitterahuloldavatega korratakse kursust kuni nekrutite ilmumise päevani.

§ 11.

Nekrutite õpetajad peavad alati ja kõigis asjus oma alluvatele eeskujuks olema; mõistma tegelikult näidata ja ära seletada kõike nekrutitelt nõuetavat, parandada arukalt ja kannatlikult kõiki ette tulevaid vigu. Õpetajate kohuseks on: 1) nekrutitele tegelikult edasianda kombeid ja mõisteid, mis rahvaväelase igapäevast elu puudutavad, 2) teadmiste

kordamine, mis „nekruti-ohvitseri“ poolt läbivõetud, 3) esialgne tutvustamine vahisise- ja väljateenistuse tehnikaga, 4) rivi, võimlemise ja laske-eelharjutuste õpetamine.

§ 12.

Nekrutite väeosasse ilmumisel jaotab väeosa ülem nad viibimata roodude vahel ära. Roodus sünnib nekrutite jaotus õpetajate vahel ajaviitmata; jaotust toimetab roodu ülem, mille juures igale õpetajale võimalikult korraga täis arv nekrutte määratakse.

§ 13.

Siseteenistuse ja distsiplinaar-karistuste määramise suhtes alluvad nekrutid õpetajale järgmiselt: vanemale õpetajale — kui rühmaülemale, õpetajale — kui jao-ülemale.

§ 14.

Nekrutid on vabastatud kõigist teenistuse toimkondadest. Äärmisel juhusel, kui rea-mehed toimkonda määramiseks täielikult puuduvad, võib väeosa ülem, diviisi ülema nõusolekul päevakäsuga lubada nekrutisi roodu-päevnikkudeks määrata, kuid mitte varem kahekuulist ettevalmistust.

Roodu koristamiseks määratakse nekrutid teiste reameestega üldises järjekorras.

§ 15.

Õpetamise juhtnööriks selle või teise õpeaine alal on normaalkava, mis iga eriala alguse ära määrab (Lisa № 1). Kursuse algus määratakse diviisi päevakäsuga.

Õpetuse jaotus on kavas nõnda kokku seatud, et esimese kahe-kuulise õppuse järele nekrute võib äärmisel korral üldisesse roodu rivisse määrata.

§ 16.

Õpetus peab järjekindel olema, järkjärgult kergema pealt raskemale ülemineks ja selle järele valvates, et kõik eriosad ühetaoliselt omandatud saaksid.

Roodu ülem omab õpetuse alal täieliku iseseisvuse, ainult selle erandiga, et esimese kahe kuu jooksul ja enne kursuse lõppu oleks läbimindud ja omandud kõik see, mis normaalkavas näidatud.

§ 17.

Normaalkava läbivõtmise aja äramääramiseks peab juhtnööriks järgmist võtma: esimese kuu jooksul ei pea päevane õpe-

töö üle 6 tunni kestma, järgmistel kuudel — üle 7 tunni. Suusõnalist õppust tuleb füüsiliste harjutustega vaheldada, õppusi pidades võimalikult vabas õhus, lühikesi vaheaegu mitmesuguste õpeainete vahel puhkuseks tehes.

Vaheajad kuuluvad üldise õppuse aja sisse.

§ 18.

Peale kahe-kuulise õppuse korraldab polgu ülem nekrutite ettevalmistuse katse, üldist õpetööd sellega mitte katkestades, ja esitab nende katsete tagajärjed diviisi ülemale. Nekrutite kursuse lõpu tähtajal korraldab diviisi ülem õpetamise katse määrates selleks, kui ta seda isiklikult ei tee, kas oma abi ehk eri-kommisjoni, mille töö tagajärgedest päevakäsus avaldakse.

§ 19.

Katse aluseks peavad järgmised juhtnõõrid võetama:

a) kõiki õppuse aineid silmaspidades, ei pea suurema huviga ühe vastu teistele kahju tooma, vaid nii talitama, kuidas teatav õpeosa seda sõjaväe üldise lahingettevalmistuse suhtes nõuab;

b) kõik nõudmised olgu maks-

vate määrustikkude, juhtnööride, instruksioonide j. n. e. peale põhjendatud;

d) mõistmata pähetuubitud vastuseid ei tohi lubada;

g) rivi- ja laske-ettevalmistust tuleb täielises rännak-rakmetes järelkatsuda, silmaspidades peaaesjalikult üksikväljaarenemist, laskuri tegutsemiseks ahelravis, korrapäraliseks käskude täitmiseks, täielise rivi-distsipliini pidamiseks, õigeteks laske-eelvõteteks: õigeks laskevalmis võtmiseks, kiireks laadimiseks, märgi rutuliseks leidmiseks, tegelikkudes oludes, sihtimiseks ja kuke päästmiseks;

e) võimlemisel järelkatsuda üksik-ettevalmistust, mille juures harjutusi katseks võtta esimestest 6-st tabelist;

f) välja-teenistusele ettevalmistust järelkatsuda maastikul, silmaspidades nekru-tite arukat kohuste tundmist piilur-teenistuses, valvepostil ja kohanemist maastikule — liikumisel ja koha peal paigunemisel.

§ 20.

Teenistusse vastuvõtmise juures rivi-tuks tunnistuid tuleb ühes, igas polgus eraldi vormeeritud, komandos õpetada.

Õppuse tähtjaks on üks kuu. Rivi-õppusest võetakse nendega läbi — üksik-õppus; suusõnalistest teadmistest — kõik, mis jalaväe reamehele sunduslik, välja-arvatud garnisoni- ja välja-teenistuse õpe-osad, ning laske ettevalmistusest kaks eellaskeharjutust.

Nende juhatamiseks ja õpetamiseks määratakse eraldi ohvitser ja õpetajad.

Peale nimetatud tähtja korraldab polgu ülem neile katse, mille järele nad vastavate rivitu-kohuste täitmiseks määratakse ja oma otsekohese ülemuse võimkonda jäävad.

II. Õpetamise praktilised juhatused.

§ 21.

Nekrutite õpetamise edu oleneb õpetajate korralikust valikust, nende ettevalmistusest ja oskusest kannatlikult ja arusaadaval keelel kõike nõuetavat ära seletada. Pikaldane ja pealiskaudne teadmiste omandamine nekrutite poolt ei olene sagedasti mitte heatahtlikkuse puudusest, vaid arusaamatusest, sellepärast peab vigu tasaselt ja kannatlikult parandama, karistamist tarvitada ainult hooletuse ja teenistusekohustest kõrvalehoidmise korral.

§ 22.

Alltoodud praktilised juhatused hõlbus-tavad väljaõpetuse eesmärgi saavutamist:

a) õpetada ainult seda, mis sõdurile tingimata tarvilik nii sõja- kui ka rahuajal, asja olu-list külge välisest vormist pare-maks pidades;

b) õpetamist pidada võimalikult näitlik-kudel alustel, näitusi jutustusest paremaks pidades; kui aga ilma suusõnaliste sele-tusteta läbi ei saa, siis seletusi õpeabi-nõudega täiendada ¹⁾);

d) nekrutid peavad kõiki teadmisi aru-kalt omandama. Arusaamatut õpetada ei tohi;

e) ühe tunni kestvusel mitte palju sele-tada, seletuste juures võimalikult lihtsamat keelt tarvitades;

---

¹⁾ Nagu:

- a) vormi ja aukraadi märkide kirjeldus,
- b) raha- ja varustus-asjade tabelid,
- d) ülemate distsiplinaar-võimupiiride tabelid,
- e) pildid sõjalistest vägitegudest,
- f) püssi läbilõige, padrune ja tema läbi-lõige, kuulipildujate osad, lennujoonte ja külvipindade kujutused suures mõõdus
n. e.

f) kui teadmise ilma suusõnalise vastuse ta kindlaks võib teha, tuleb selle nõudmisest loobuda ja oskust tegelikult järelkatsuda.

Nekrutit peab harjutama iseteadvalt, rahulikult ja selgelt vastuseid andma. Vastused peavad olema lühidad, asjalikud, mitte pähetuubitud, seletuse andmise valedust rõhutamata.

Niisama tarvilik sissejuurida, et käsuandmisel käsutajad käsku kordaksid.

Ei ole tarvilik pähetuupida, mida „kursuste programmi“ järele jutustamise abil tuleb läbi võtta:

g) shablooniliste küsimuste ülesseadmisest õppustel peab ära hoidma, sest et see mõistmata ja pähetuubitud vastustele viib. Iseäralist kahju selles suhtes toovad nõndanimetatud küsimuste kogud.

Küsimusi tuleb võimalikult teenistuse ülesannete näol anda.

1) Üldised teadmised.

§ 23.

Sõduri kutse tähtsuse mõistet selgitab roodu ülem jutustamise teel, näitusi ettetuues.

Selle õpetuse osa peab nekrutis arusaamist kasvatama, et sõduri pea ülesanne on võidu saavutamise vaenlase üle, enese elu selle juures ohyriks tuues.

§ 24.

Nekrutisi polgu lühikeste ajalooliste andmetega tutvustades, tuleb allakriipsutada polgu ja tema üksikute sõdurite vägitöid nii sõja- kui ka rahuajal. Need andmed kantakse ette jutustuste viisil, udu-piltidega, kui võimalik, neid kaunistades.

2) Teadmised distsiplinaar-määrustiku alal.

§ 25.

Teoreetiliselt on raske nekrutile õiget sõjaväe distsipliini mõistet sisse kasvatada; seda omandab ta kogu oma roodu ümbruskonna mõjul, vahekorras ülemusega, teenistuses seltsimeestega j. n. e.

Ülitarvilik on see, et rahva-väelane mitte karistuse kartusel, vaid iseteadlikul arusaamisel distsipliini reeglid peaks.

§ 26.

Roodu ülem peab nekrutitele täiel mõõdul kõik sõjaväe distsipliini nõuded

ära seletama, silmaspidades, et õige distsipliini mõiste sõjateenistuse alus-
toeks on.

Samuti kasulik on seletust anda süü-
tegude kohta distsipliini vastu, sest et nad
vahel nende tähtsusest aru ei saa ja süü-
tunne neil puudub. Näitused rajatagu
polgu kohtuotsuste peale.

3) Teadmised sise-määrustiku alal.

§ 27.

Sise-määrustiku teadmiste omandamine
on lähedas ühenduses selle väeosa sise-
korraga, kuhu nekrut teenistusse astunud.
Mida kindlam sisemine kord roodus, seda
kiiremalt omandavad nekrutid selle määrus-
tiku nõudmised. Lähemate ülemate poolt
olgu selleks kõik abinõud tarvitusele
võetud, et nekrut üldise roodu oluga kohe
harineks ja ennast üksikuna ei tunneks;
kõikide ülemate kohus on silmaspidada,
et halbade elukommetega rahvaväelased
nende peale mõju ei avaldaks.

§ 28.

Paremaks võitluse abinõuks haiguste
sissetoomise vastu nekrutite poolt on:

nende otsekohene sauna saatmine, hoolas arstline läbivaatus, nekrutite riiete äravõtmine, andes neile enne saunaminekut vormi riided, et nad pärast sauna juba ilmuksid kasarmu vormis, ja nekrutite asjade desinfitseerimine.

§ 29.

Iseenese ja oma asjade puhtuses ja korrashoidmise reeglid kasvatakse vaimu omaduseks järjekindlate nõudmistega ja õpetaja eeskujuga.

„Nekruti-ohvitser“ on kohustud peale nekrutite teenistusse ilmumist viibimata nende asjad isiklikult järel vaatama ja nõudma, et asjad ja kastid puhtuses ja korras peetaks.

Praktilised võtted toovad paremaid tagajärgi, kui igasugused teoreetilised õpetused sel alal.

§ 30.

Vaba aja möödasaatmisest seletust andes, peab tähelepanekut alkoholi tarvitamise kahjulikkude tagajärgede peale pöörama. Õpetajad peavad nekrutitele kõigis juhustes kombelikuks eeskujuks olema.

Abinõud olgu tarvitusele võetud, et õpetajad oma õpilastelt kostitusi ega kingitusi vastu ei võtaks ja ise neile midagi ei müüks.

Roodu ülemad peavad selle eest hoolitsema, et nekrutid vabal ajal puhkust ja meelelahutust leiaksid.

§ 31.

Nekrutite väljalubamist kasarmu piirkonnast, iseäranis sugulaste juurde, ei tarvitse piirata.

§ 32.

Väga kasulik on, kui nekrutid esimestel teenistuse toimekondadel „nekruti ohvitseri“ ja roodu ülema poolt järelkatsutakse.

4) Teadmised vahiteenistuse alal.

§ 33.

Tunnimehe kohuseid, nende tähtsuse tõttu, õpetab roodu ülem isiklikult.

Tunnimehe kohuste äraõppimisel tuleb enam-tähtsam vähema-tähtsuslisest eraldada, iseäralist tähelepanu pöörates rahva-väelase otsekohese ülemuse ja tunnimehe ütemuse vahe äraselgitamise peale. Mitme-

sugustel postidel seisvate tunnimeeste kohuseid seletades on kasulik kõige pealt iga posti peaülesanne arusaadavaks teha.

§ 34.

Kuidas posti kaitsetakse ja missugustel juhustel tunnime es, vangisaatja ja patrul võivad sõjariistu tarvitada, tuleb näituste varal selgitada.

5) Teadmised väljamäärustiku alal.

§ 35.

Väljateenistuse õpetamise eesmärgiks on arendada nekrutis oma kohustest selget arusaamist, otsusevõimet, iseseisvust ja meeleteravust lahinguväljal. Õpetööd väljamäärustiku alal tuleb peasjalikult praktiliselt pidada, esialgu algmõisteid andes reljef-plaanide ja liivakastide abil ja siis juba maastikul.

6) Laske-õpetuse alal.

§ 36.

Püssi koostvõtmise ja kokkupanemise õpetamist toimetada ainult õpcepüssidega. Lahingupüssi selleks tarvitada ei tohi.

Püssi osadega tutvustada tegelikult; esialgu ei ole väikeste osade nimetuste ja tähenduse äraõppimist milgil tingimisel vaja nõuda — seda peab tegelikult terve kursuse jooksul omandama.

Püssi puhastamise ja korrashoidmise reeglid mitmesuguses olukorras peavad kindlasti äraõpitud olema. Püsside puhastamist toimetavad nekrutid ainult õpetajate ja instruktorite järelevalve all.

§ 37.

Laskevalmis võtmist, laadimist ja sihingu seadmist õpetada näitlikult. See õpetus sünnib üksikute meestega, instruktorite juhatusel, terve päeva jooksul, teiste õppustega kõrvuti.

Võimlemise harjutused peavad meeste käed tarvilisel määral kindlaks tegema; võib harjutada ka püssi ühe käega laekaela pidi üles tõstma, peab aga selle järele vaatama, et selle juures täakisid vastu maad ei lastaks, mis täägi ära rikub.

§ 38.

Sihtimise ja kuke allalaskmise algharjutusi pidada alguses sihtimise ja kuke allalaskmise tehnika kindkaks omanda-

miseks niisamuti üksikute meestega, terve päev töötavate instruktorite juhatusel, teiste õppustega kõrvuti.

Läheda maa peale ülesseatud vähendatud märklaudadesse, punktidesse ja joontesse sihtimist harjutada ainult niikaua, kui sihtimise tehnikast täielikult aru on saadud; niipea kui võimalik, peab üleminema sihtimisele tegelikkude kauguste peale, misjuures igale kaugusele vastavate lennujoonte iseäraldused ära tulevad seletada.

Peab nõudma, et nekrut iga kord, kui ta püssi kätte võtab, tingimata mõni kord kuhugile märgi pihta sihiks.

§ 39.

Pauguga, kuuli lennuga ja kuulide lahkjooksu mõistega tuleb nekrutte tutvustada kohe selle järele, kui püssi osasid on tundma õpitud. Muidu ei anna mitmesuguste sihingute tähenduse seletamine ja lennujoonte teoreetiline tundmaõppimine soovitavaid tagajärgi.

§ 40.

Kõigi võtete kätteõppimise juures esiteks püüda, et teatud võte õieti tehtaks, alles siis kiirust nõudma hakata.

§ 41.

Kui sihtimise ja kuke allalaskmise tehnika omandatud, käib terve laskeõpetus käsi-käes üksiku võitleja, jao ja rühma lahingu-ettevalmistusega ja ühel ning seltsamal õppusel. Selleks peab igal pealetungi- ja kaitse-õppusel vaenlane märklaudadega ehk meestega täielikult olema ära tähendatud; terve tegevus pealetungil ja kaitsel peab olema ühendatud tule ülesannete täitmisega ja sihtimise ning teiste lasketevõimete kontroleerimisega.

§ 42.

Silmamõõtu ja vaatlemist harjutada igal võimalusel, iseäralisi õppusi selleks korraldada ainult niipalju, et harilikult tehtavad vead korralikult ära õpitaks ja nende eest hoida teataks.

§ 43.

Palgepanemisi ühes kuke allalaskmisega kogutule andmiseks komando järel ei ole lubatud enne teha, kui õpelaskmise harjutused lõpetatud on, sest et liig vara harjutatud kogutuleandmine kukke järsult alla laskma harjutab. Käte harjutamisega

võib palgepanemise harjutusi pidada, kuid ilma kukke allalaskmata.

7) Riviõpetuse alal.

§ 44.

Õpetuse algul pearõhku panna komando sõnade täitmise läpipealsuse, aga mitte täitmise kiiruse peale, sest et viimane kärsituks harjutab.

§ 45.

Juba esimestest õpetamise päevadest algades tuleb harjutada liikumist ühetasase, laia, selgesti kuuldava ja ühtlase sammuga, ärakasutades selleks iga juhtumist nekrutite liikumisel meeskonnana. Nõnda nimetatud õpesammu õpetamine on keelatud. On kasulik viia meeskonda sammu, lauldes laule, taktis, mitte venitades määrustikus ettenähtud takti.

§ 46.

Püssi-võtteid õpitakse järgmises järjekorras: esiteks võtted, mis lahingu-tegevuses tarvilikud, s. o. laske- ja täägilöögi võtted, sellejärele teised.

Püssi-võtete õpetamisel seletab õpetaja, kui võte näidatud, selle tähtsust. Näide

peab olema aeglane ja jagude kaupa tehtud, et õpilane seda selgesti võiks näha. Võtet näidanud, käseb õpetaja nekrutti, kuuldavalt takti lugedas, ja ilma ruttamiseta seda järelteha. Võte jaokaupa kätteõpitud, minnakse üle selle täitmisele ilma jagudeta, lugedes kuuldavalt takti.

§ 47.

Lahingukorra õpetamist võib reljefplaanide ja liivaga täidetud kastide peal algada ja pärast, niipalju kui iganes võimalik, seda maastikul jätkata. Õpetust esialgu üksikult pidada, pöörates tähelepanu oskuse peale maastikule kohanedana nii liikumisel kui ka koha peal paigunemisel.

Nende harjutustega ühtlasi peab korraldama ka tutvustamist üksiku laskuri kaevumisega tule all.

8) Võimlemise õpetamise alal.

§ 48.

Õpetajad peavad täiesti ettevalmistud olema iseseisvaks nekrutite võimlemise õpetamiseks, iga võimlemise eesmärgi ja otstarvet tundma ja ise täiesti õieti teda

täitma, sest valesti täitmine pole üksnes kasuta, vaid koguni kahjulik. Võimlemise õpetamist tuleb pidada ainult näitlikult, elavalt, ergutades õpilastes võistlust, neid harjutusi mitte väsitavaks tehes ja mitte karistades loomulikkude lõbusa meeolelu hoogsuste eest, mis sarnastel tegevustel täiesti tahtmata ilmuvad.

§ 49.

Käimisega ja jooksupäeva sisseharjutamise peale pöörata erilist tähelepanu, seepärast, et jooksul on tähtis koht lahingutegevuses. Juba esimestest õppuse päevadest peab nekrutte harjutama jooksupäeva kiiruse peale, algades 30 meetrist ja suurendades seda kaugust järk-järgult 60—80 meetrini; selle juures peab suudetama ärajooksta kursuste lõpul rakmeteta 60 meetrit 9 sekundis ja rakmetes 11 sekundis.

§ 50.

Silmaspidades, et mängud on kasulikuks ajaviiteks, arendavad arukust ja leidlikkust, tuleb vaba aega nende peale kasutada. Need tegevused ei tohi olla sunduslist laadi ja tulevad pidada kergeis riietes ja rakmeta.

Nekruti kursuste programm.

I. Üldised teadmised.

- 1) Isamaa ja isamaa kaitsmise mõiste.
- 2) Sõjaväelase ülesanne.
- 3) Lühikene koduma ajaloo ja riik-
lise korralduse ülevaade.
- 4) Lühikene väeosa ajalugu; kogu
väeosa ja üksikute sõdurite vägi-
teod vabadus-sõjas.
- 5) Autasud, aumärgid ja nende tähendus; vabaduse rist ja selle tähendus.
- 6) Väeteenistuse kohustuse täitmine,
teenistus tegevas ja tagavara väes.
- 7) Väelike korraldus ja ülesanne
(jala-, ratsa-, suurtüki-, lennu- ja
merevägi).
- 8) Kus väeosas nekrut teenib. Väe-
osade jaotus: polk, bataljon, rood,
rühm, jagu.

- 9) Sõjaväelaste välised tundemärgid aukraadide ja väeosade järele. Kuidas ülemate poole pöörata.
- 10) Otsekoheste ülemate tundmine.
- 11) Sõjaväelaste varustus ja selle kandmise tähtjad; palk, toit ja selle normid.
- 12) Sõduri varustuse ja teenistuse raamat.
- 13) Rakmete selgapassimine ja asjade pakkimine.
- 14) Käskude edasiandmine.
- 15) Tervishoiu mõisted.

II. Sisemäärustik.

- 1) Üldised sõjaväelaste kohused.
- 2) Ülespidamine teenistuses ja väljaspool teenistust
- 3) Asjade hoidmine.
- 4) Ülemad ja vanemad.
- 5) Sõjaväeline viisakus.
- 6) Vaba aja möödasaatmine ja kord väljaspool kasarmut viibimise juures.
- 7) Puhkusele lubamine ja puhkuselolevate kohta käivad reeglid.

- 8) Roodu- ja välise päevniku ning käskjala kohused.
- 9) Patrullide kohused.
- 10) Komandode vanemate kohused ja komandode liikumise reeglid.

III. Distsiplinaar-määrused.

- 1) Sõjaväelise distsipliini põhimõisted.
- 2) Sõnakuulmine ja teenistuse kohuste täitmine.
- 3) Kaebused.
- 4) Reameestele pealepandavad karistused.
- 5) Ülemate distsiplinaarvõim reameeste kohta.
- 6) Arresti liigid.
- 7) Karistatute liik.
- 8) Kohtulikud karistused.

IV. Garnisoni- ja vahiteenistuse määrustik.

- 1) Vahiteenistuse tähtsus.
- 2) Vaht- ja valvurkondade ülesanne.
- 3) Keda nimetakse tunnimeheks.

- 4) Tunnimehe üldised kohused.
- 5) Tunnimehe iseäralised kohused.
- 6) Millal võib tunnimees ja valvur sõjariista tarvitada.
- 7) Pääsesõna.
- 8) Vahtkonna ülem, vahtkonna alamohvitser ja paigutaja.
- 9) Tunnimeeste paigutamine ja vahetamine.
- 10) Sisekord vahtkonnas.
- 11) Tunnimeeste tervitamine.
- 12) Vahtkondadest väljasaadetud patrullid.
- 13) Vangisaatja ja -talutaja kohused.
- 14) Vahtkonna sõjariistukutsumine.
- 15) Millal tarvitavad patrullid, vangisaatjad ja -talutajad sõjariistu.
- 16) Valvurite teenistus.

V. Laske-asjandus.

- 1) Püssi osad.
- 2) Padrunid.
- 3) Püssi koostvõtmine ja kokkupanemine.

- 4) Püssi hoidmine ja puhastamine.
- 5) Pauk ja kuulilennu omadused.
- 6) Kuuli kõrvaleviivad mõjud.
- 7) Sihtpunkti valik.
- 8) Laskmise eelharjutused.
- 9) Harjutused paugu- ja poolelaengu-
padrunitega.
- 10) Silmamõõdu algharjutused.
- 11) Kõik üksiku õpelaskmise harjutused.
- 12) Nurgamõõt ja lineaali tarvitamine
märkide ja sihtpunktide leidmiseks.

VI. Rivi-määrustik.

- 1) Üksik-õppus.
- 2) Viiruõppus.
- 3) Lahingrivi algõppus; üksiku mehe,
jao ja rühma liikumine, paigune-
mine ja tegevus lahingukorra koos-
seisus.
- 4) Rühmaõppus (koondrivi).
- 5) Leppemärgid, juhatamine nende
abil.

- 6) Sarvesignaalid.
- 7) Lühendatud signaliseerimine.

VII. Väljateenistus.

- 1) Algmõisted maastiku omadustest ja nende tähendusest.
- 2) Koha äratundmine ja oma asukoha kindlakstegemine. Orienteerimine päikese, tähtede, kohaliste asjade ja kompassi järele.
- 3) Vägede puhke- ja rännakvalve mõisted.
- 4) Valvkondade, postide ja piirkondade teenistus.
- 5) Tunnimehe ja tema abi kohused.
- 6) Pääsesõna.

VIII. Võimlemine.

• Minnakse läbi esimese kuue tabeli järele võimlemiseõpetuses süstemaatilised rännak- ja kiirjooksu harjusused. Granaatide pildumine. Väljagümnastika (tökete võitmine).

IX. Vehklemine täakidega.

Võitlusseisak, löögid ja kaitsevõtted;
liikumised ja pöörded; tugev ja tabav
torkamine.

Õpetuskomitee esimees:

Kindralstaabi polkovnik **Lill.**

Õpetuskomitee alalised liikmed:

polkovnik **Limberg.**

Kindralstaabi

polkovnik **Reek.**

Normaalkava jalaväe nekrutite väljaõpetamiseks.

Lisa № 1.

A I N E D.	ESIMENE ÕPENÄDAL.		TEINE ÕPENÄDAL.		KOLMAS ÕPENÄDAL.		NELJAS ÕPENÄDAL.	
	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.
Üldised teadmised.	2 ¹ / ₂	1) Isamaa ja isamaa kaitsmise mõiste. Sõjaväelase ülesanne (roodu ülema õpetada). 2) Kus väeosas nekrut teenib; väeosade jaotus: polk, bataljon, rood, rühm, jagu.	2 ¹ / ₂	1) Lühikene kodumaa ajaloo ja riiklise korralduse ülevaade. 2) Sõjaväelaste välised tundemärgid aukraadide ja väeosade järele. Kuidas ülemate poole pöörata.	2	Esimese nädala kava jätkamine ja kordamine.	2	1) Väeliikide korraldus ja ülesanne (jalaraatsa- ja suurtükivägi, lennu- ja merevägi), (roodu ülema õpetada). 2) Otsekooste ülemate tundmine (polgu ülemani).
Sisekord ja distsipliin.	2	1) Ülespidamine teenistuses ja väljaspool teenistust. 2) Sõjaväelise distsipliini põhimõisted roodu ülema õpetada).	2	1) Asjade hoidmine. 2) Kordamine.	2	1) Ülemad ja vanemad. 2) Sõjaväeline viisakus. 3) Sõnakuulmine ja teenistuse kohuste täitmine (roodu ülema õpetada).	2	Kordamine.
Vahi- ja valveteenistus garnisoni- ja väljamäärustiku järele.					2 ¹ / ₂	1) Vahti ja valveteenistuse tähtsus. 2) Vahtkondade, valvetõkete ja postide ülesanded. 3) Tunnimees ja tema abi (roodu ülema õpetada).	2 ¹ / ₂	1) Vahtkonna ülem, vahtkonna alamohvitser ja paigutaja. 2) Kordamine.
Riviõppus ja vehklemine *)	6	Selsak ja pöörded ilma püssita.	5 ¹ / ₂	Ü K S I K - Õ P P U S. 1) Sammu õpetamine ilma püssita. 2) Seisak ja pöörded püssiga.	5 ¹ / ₂	Õlale ja laskevalmis võtmine,	5 ¹ / ₂	1) Kordamine. 2) Marssimine püssiga.
Üksikvõitleja ettevalmistus.	5	Sõduri kui võitleja ülesanne koondriivis ja lahingukorra rivistustes. (Koondriivi ja lahingukorra rivistuste vahe näitamine väljaõpetatud sõduritega).	5	1) Liikumine vaenlase poole (pealetung) ja selle head küljed. 2) Lausa ja varjatud liikumine, viimase head küljed. 3) Maastiku järele kohanemise ja selle tähtsuse näitamine.	6	1) Pealetung ja selle ülesanne. 2) Side naabriga (ühendus ja toetus). 3) Tähelepanu. 4) Seisukohale tilkumine sammu, järkjooksudes ja roomates. 5) Liikumine ja kohanemine muudetud suunas (leppemärkide järele).	3	Kordamine.
Laskeasjandus.	8 ¹ / ₂	1) Püssi väljaandmine, püssi osadega tutvustamine. 2) Padrunid. 3) Püssi koostvõtmine ja kokkupanemine. 4) Püssi hoidmine ja puhastamine. 5) Laskmise eelharjutused ilma püssita (silmaharjutused, näpu kõverdamine, pöörrete tegemine laskevalmis võtmise juures).	9	1) Püssi laadimine. 2) Sihtimine pukilt, tutvustamine kirbu ja sihinguga ning nende tähendusega. 3) Pauguga ja kuuli lennu omadustega tutvustamine. (Selle peale kulutada üks terve päev. Läbiviia tegelikult laskeplatsil).	6	Harjutused pukil. 1) Silgihing ja selle tähendus. 2) Sihing kauguse järele. 3) Sihingu seadmine. 4) Kuke allalaskmine. 5) Kordamine.	9	1) Palgepanemine ja sihtimine käelt ja aluselt kõigis seisakutes ja kuke allalaskmine. 2) Sihtimise ja kuke allalaskmise vead. 3) Kõrvaleviivate mõjude (tuul, valgustus) selgitamine.
Võimlemine *) (Tundide arv on arvatud ühes käikudega turnisaalidesse ja platsidele).	9	1) Vabad liigutused ja võimlemine riistadel tabel № 1 järele. 2) Rännakjooks ja käik tabeli järele.	9	1) Vabad liigutused ja võimlemine riistadel tabel № 1 järele. 2) Rännakjooks ja käik tabeli järele. 3) Ronimine redelitel, köitel ja lattidel, hüpped.	9	1) Vabad liigutused ja võimlemine riistadel tabel № 2 järele. 2) Rännakjooks ja käik tabeli järele. 3) Ronimine ja hüpped.	9	Kordamine.

*) Iga rivi- ja võimlemise õppus lõpetada kiirjooksuga ja õpegranaadi viskamise harjutustega.

A I N E D.	VIIES ÕPENÄDAL.		KUUES ÕPENÄDAL.		SEITSMES ÕPENÄDAL.		KAHEKSAS ÕPENÄDAL.	
	Tun- disid	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.
Üldised teadmised.	2	Rakmete selgapassimine ja asjade pakkimine.	rakmetes. 2	Kordamine	2	1) Sõjaväelase varustus ja selle kandmise tähtajad; palk, toit ja selle normid. 2) Taskuraamat.	2	1) Autasud, aumärgid ja nende tähendus. 2) Eelmise kordamine.
Sisekord ja distsipliin.	2	1) Vaba aja möödasaatmine ja kord väljaspool kasarmut viibimise juures. 2) Kordamine.	rännaku 2	1) Reamehele pealepandavad distsiplinaarsed karistused. 2) Kordamine.	2	1) Puhkusele lubamine, ja puhkusel olevate kohta käivad reeglid. 2) Roodu päevniku kohused.	2	Kordamine.
Vahi- ja valveteenistus garnisoni ja väljamäärustiku järele.*)	2½	Tunnimehe üldised kohused, vahtkonnas ja valveteenistuses.	õppused 2½	1) Millal võib tunnimees sõjariista tarvitada. 2) Kelle käskusid täidab tunnimees vahtkonnas ja valveteenistuses. 3) Pääsesõna.	2½	Tunnimeeste tervitamine Kordamine.	2½	Kordamine.
Riviõppus ja vehklemine.	9	1) Viiruõppus ja eelmise kordamine. 2) Käele võtmine. 3) Täägivõitluse seisak ja löögiate.	Sellest nädalast peale 6	1) Viiruõppus ja eelmise kordamine. 2) Kuju torkamine keohalt. 3) Püsside hakkipanmine 4) Püssivõtted.	6	1) Viiruõppus. 2) Kujutorkamine hoovõtmisega. 3) Sarvesignaamid. 4) Palgepanemised ilma kuke mahalaskmiseta. 5) Kordamine.	6	Kordamine.
Üksikvõitleja ettevalmistus ja laskeasjandus.*)	13½	1) Laskeseisukoha valik. 2) Aluste ja labida tarvitamine. 3) Kõigi laskevõtete õige täitmine praktikas: märgi leidmine, kauguse määramine, sihtpunkti valik, kõrvaleviivate mõjude arvessevõtmisega, sihingu seadmine, palgepanemine, sihtimine ja kuke allalaskmine. (Märgid tõsistel kaugustel). 4) Kordamine.	16½	1) Pealetungi jätkamine, liikumine ühelt laskeseisukohalt teisele. 2) Naabri aitamine. 3) Tule avamine ja lõpetamine. 4) Õre ja sage tuli, tuli määratud arvu padrunitega. 5) Padrunite kulu ja selle üle arvu pidamine. 6) Laskmine paugupadrunita sihtimist kontroleerides ja poolelaengupadrunita. (Märgid paugupadrunita jaoks tõsistel kaugustel). 7) Kordamine.	16½	1) Liikumise ja kohanemise kordamine, pealetungi liikumise jätkamine. 2) Märkide, sihtpunktide ja -joonte kiire leidmine juhatamise järele; nurgamõõtja lineaarli tarvitamine märkide ja sihtpunktide leidmiseks; tule üleviimine ühe märgi pealt teise peale. 3) Laskeasjanduse kordamine.	16½	Kordamine.
Võimlemine.	9	1) Tabel № III. 2) Käik ja rännakjooks tabeli järele. 3) Ronimine ja hüpped	9	Kordamine.	9	1) Tabel № IV. 2) Käik ja rännakjooks tabeli järele 3) Ronimine ja hüpped.	9	Kordamine.

nädala nekrutide ülevaatus polguülema poolt.

Selle

*) Valveteenistuse ja üksikvõitleja ettevalmistuse õppustel õpetada ka maastiku omaduste ja nende omaduste tähtsuse tundmist ja orienteerimist.

AINE D.	ÜHEKSAS ÕPENÄDAL.		KÜMNES ÕPENÄDAL.		ÜHETEISTKÜMNES ÕPENÄDAL.		KAHETEISTKÜMNES ÕPENÄDAL.	
	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.
Üldised teadmi- sed.	2	Lühikene väeosa ajalugu.	2	1) Käskude edasiandmine. 2) Kordamine.	2	Väeteenistuse kohustuse täitmine, teenistus tegevas ja tagavara väes.	2	Tervishoiu mõistetega tutvustamine.
Sisekord ja dis- tsipliin.	2	1) Distiplinaar karistused ja kohtulikud ka- ristused. 2) Roodu- ja välispäevniku ja käskjala kohu- sed.	2	1) Ülemate distiplinaarse võimu piirid. 2) Kordamine	2	1) Arreteerimise viisid ja rahatrahvid. 2) Patrullide kohused.	2	Kordamine.
Valve- ja vahi- teenistus garnisoni- soni- ja väljamää- rustiku järele.	2	Tunnimeeste iseäralised kohused.	2	Kordamine	2	Kordamine.	2	Sisekord vahtkonnas.
Riviõppus ja vehklemine.	5	1) Rühmaõppus, rühma rivistus ja jaotus, pöörded, joondumine ja ridade kasva- tamine. 2) Kujude torkamine ja vehklemine*).	5	1) Rühmaõppus Koondamine ja harvenda- mine. Üheviiruline ja kaheviiruline rivi. Hargriivi liikumised ja suuna muutmine. 2) Torkamine ja vehklemine.	5	1) Kolonni rivistamine ja ümberrivistamine. Kolonni liikumine ja suuna muutmine. 2) Torkamine ja vehklemine.	5	Kordamine.
Signaliseerimise harjutused.	3	Signaliseerimine ja signaalide lugemine kin- nifatud süsteemi järele.	3	Kordamine	3	Kordamine.	3	Kordamine.
Jao võitluse ette- valmistus ja laske- asjandus.	15	1) Jao pealetungimine kaugetule piirkon- nale lähenedes ja kaugetule piirkonnas. Tule avamise juhtumised suuritel kaugus- tel, reameeste tutvustamine niisuguse tuleandmise tehnikaga ja viisidega. Ülestõõtamine kuulipildujatega. 2) Algharjutused lahingupadrunita laskmise tiheduse peale (laskehoones ehk laske- platsil). 3) Laskmise eelharjutuste kordamine ins- truktorite juhatusel. Harjutused poolelaengu- ja paugupadru- nitega (instruktorite juhatusel teiste õppus- tega kõrvuti).	15	1) Jao pealetungimine keskmistel kaugustel. Tuletehnik keskmistel kaugustel. Seisu- kohtade valik ja labida tarvitamine. Laskeülesanded. Ühestõõtamine kuuli- pildujatega. 2) Algharjutused lahingupadrunita lask- mise tiheduse peale. 3) Laskmise eelharjutuste kordamine. 4) Harjutused poolelaengu- ja paugupadru- nitega.	15	1) Jao pealetungimine lähedatel kaugustel ja täägilõök. Tuleandmine lähedatel kaugustel, lasku- rite ja kuulipildujate töötamine omal algatusel ilma juhatuseta. Labida tarvitamine. 2) Algharjutused lahingupadrunita lask- mise tabavuse peale. 3) Laskmise eelharjutuste kordamine. 4) Harjutused poolelaengu- ja paugupadru- nitega.	15	1) Jao pealetungimise kordamine. 2) Algharjutused lahingupadrunita lask- mise tabavuse peale. 3) Eelharjutuste kordamine. 4) Laskmine poolelaengu- ja paugupadru- nitega.
Võitlemine.	9	1) Tabel № 5 2) Käik ja rännakjooks tabeli järele. 3) Ronimine ja hüpped.	9	Kordamine.	9	1) Tabel № 6. 2) Käik ja rännakjooks tabeli järele. 3) Ronimine ja hüpped.	9	Kordamine.

*) Õpetab instruktor grupele kaupa terve päeva jooksul teiste õppustega kõrvuti.

A I N E D.	KOLMETEISTKÜMNES ÖPENÄDAL.		NÉLJATEISTKÜMNES ÖPENÄDAL.		VIIETEISTKÜMNES ÖPENÄDAL.		KUUEETEISTKÜMNES ÖPENÄDAL.	
	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.
Üldised teadmised.	1	Eelmise nädala kava jätkamine.	1	Kordamine.	1	Kordamine.	1	Kordamine.
Sisekord ja distsipliin.	2	1) Kaebtused 2) Komando vanema kohused ja komandode liikumise reeglid.	2	Kordamine.	2	1) Karistatute liik. 2) Kordamine.	2	Kordamine
Vahi-ja valveteenistus.	2	Kordamine.	2	Valvurkonnad ja valvurid.	2	Vahtkondadest väljasaadetavad patrullid Vangisaatjate ja -talutajate kohused.	2	Vahtkonna sõjariistu kutsumine. Millal tarvitavad patrullid ja vangisaatjad sõjariistu.
Koondrivi õppus. Vehklemine, signaliseerimine ja leppemärkide abil juhatamine	3	Kordamine.	3	Kordamine.	3	Kordamine.	3	Kordamine.
Rühma lahinguettevalmistus ja laskeasjandus.	21	1) Rühm rännak- ja puhkevalvel: valvetöketel, valvepostidel, piilkondade ja salade teenistus Tulelahing valvepiirkonnas; vaenlase luursalkadega võitlemine, piilkondade tegevus tule avamise juures. Tule ülesanded. 2) Üksiku õpelaskmise harjutused. 3) Eelharjutuste kordamine ja nõrkade järelaitamine. 4) Silmamõedu algharjutused.)*	21	1) Eelmise nädala kava kordamine. 2) Üksiku õpelaskmise harjutused. 3) Eelharjutuste kordamine ja nõrkade järelaitamine. 4) Silmamõedu algharjutused.	21	1) Rühma liikumine ja tegevus pealetungil kaugemale piirkonnale lähenedes, kaugemale piirkonnas ja keskmistel kaugustel. Jagude koostöötamine isekeskis ja kuulipildujatega edasiminekul ja tuleandmisel. Seisukohtade ja labida tarvitamine. Tuleülesanded. 2) Üksiku õpelaskmise harjutused. 3) Eelharjutuste kordamine ja nõrkade järelaitamine. 4) Silmamõedu algharjutused.	21	1) Rühma liikumine ja tegevus pealetungil keskmistel ja lähedatel kaugustel. Koostöötamine juhataja all ja oma algatusel; jagude ja üksikute meeste isetegevus lähedatel kaugustel. Seisukohtade vahetus, labida tarvitamine. Tule ülesanded. 2) Üksiku õpelaskmise harjutused. 3) Eelharjutuste kordamine ja nõrkade järelaitamine. 4) Silmamõedu algharjutused.
Võimlemine.	9	1) Kõõgi tabelite kordamine. 2) Käik ja jooks. 3) Väljagümnaastika (takistuste võtmine).	9	Kordamine.	9	Kordamine.	9	Kordamine.

*) Selle all on mõistetud iseäralisi silmamõedu õppusi selleks tarviliste ettevalmistustega; muidu aga peab silma järele kauguste määramisi tegema igal võimalikul juhusel terve kursuse jooksul.

AINEID.	SEITSMETEISTKÜMNES ÕPENÄDAL.		KAHEKSATEISTKÜMNES ÕPENÄDAL.		ÜHEKSATEISTKÜMNES ÕPENÄDAL.		KAHEKÜMNES ÕPENÄDAL.	
	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Tun- disid.	Läbi võtta.	Läbi võtta.	
Rühma koond- riviõppus, vehkle- mine ja signalisee- rimine.	4	Kordamine.	4	Kordamine.	4	Kordamine.	Õppuste lõpulõikud vaatused, nekrutite teadmiste hindamine ja laskurite liikidesse jagamine.	
Valvurašjandus.	6	Väljakindlustused kaitsel.	6	Väljakindlustused pealetungil.	6	Väljakindlustuste võtmine.		
Rühma lahingu- ettevalmistus ja las- keasjandus.	24	1) Rühm kaitselahingus kindlustatud seisukohal väljasõjas. Nädala jooksul kaks täielikku õppust, üks päevane, teine öösine. Öösisel tule reeglid kuulipildujatel ja laskuritel. 2) Üksiku õpelaskmise harjutused.	24	1) Rühma kahekülgsed taktikalised õppused (üks päevane, teine öösine). 2) Üksiku õpelaskmise harjutused.	24	1) Rühm väljakindlustuste võtmisel (öösised ja päevased harjutused). 2) Rühm öösisel valveteenistuses. 3) Üksiku õpelaskmise harjutuste lõpetamine (ettevalmistavad ja lahinguharjutused peavad kõik läbi olema võetud).		
Võimlemine.	4	Kordamine.	4	Kordamine.	4	Kordamine.		

JUHTNÖÖRID

raamatu pidamise kohta.

- 1) Nekruti roodu ilmumise juures küsib roodu ülem isiklikult ta üle ja kannab nõutavad teated punkt A all sisse.
- 2) Punkt B all nõutavad teated kannab roodu ülem sisse osalt otsekohe esimese üleküsimise põhjal, osalt pärast kogutavate teadete järel, kuid nii, et kõige hiljem kaks nädalat peale nekruuti roodu ilmumist tema üle võimalikult täielikud teated raamatusse oleksid kantud.
- 3) Punkt C all nõutavad teated kannab roodu ülem õpekursuse jooksul oma isiklike tähepane-kute põhjal sisse. Need teated peavad kursuse lõpuks nekruuti täieliseks ja igakülgselt ates-tatsiooniks välja kujunema.
- 4) Punkt D all kantakse iga nädala lõpul sisse hindamised nekruuti edasijõudmise kohta õpe-ainete omandamises, nekruuti hoolsuse, tähelepanu ja kohusetäitmise kohta.

Selleks hindamiseks koguvad kokku iga nädala lõpul roodu ülem, nekruutite ohvitser, vanem õpetaja, õpetajad ja instruktorid; hindamine kantakse sisse ühise läbiharutamise põhjal tehtava märkusega: hea, rahuldav, nõrk (h. r., n.) Bataljoni ülem on kohustatud hindamise läbi-vaatama ja õppustel käies selle järele valvama, et hindamised igal pool õiglaselt ja ühtlase mõõdu järele sünniks.

Sama punkti all kantakse sisse puudumised haiguste pärast j. n. e.

- 5) Raamatut peab roodu ülem isiklikult ja hoiab seda oma juures, niisamuti, nagu salajast

ROODUÜLEMA
isiklik raamat nekruutite üle
aasta.

(Teenistuslised teated nekruutite üle, andmed edasijõudmise üle õpeainetes ja iseloomu kirjeldused).

Trükivea õiendus.

Kuuenda nädala õpekavas (Lisa № 1) riviõppuse lahtris tuleb lugeda: Kuju torka-mine k o h a l t („kohalt“ asemel).